

2018

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

DIANA JOŠT

DIANA JOŠT

KOPER, 2018

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Zaključna projektna naloga

DOLOČITEV PREIZKUSNEGA OBDOBJA V
POSTOPKU OSEBNEGA STEČAJA

Diana Jošt

Koper, 2018

Mentor: izr. prof. dr. Danila Djokic, univ. dipl. prav.

POVZETEK

Slovensko insolventno pravo stečaja postopek osebnega stečaja predvideva kot zadnjo možnost, ki naj se uporabi šele takrat, ko poslovanje oziroma življenje za fizično osebo pomeni brezizhodno stanje v poplavi dolgov. Zakonodajalec je konec leta 2007 kot rešitev za poravnavo nastalih obveznosti uvedel Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju, ki z noveliranimi spremembami prinaša pozitivne izboljšave na področju odpusta obveznosti ter preizkusne dobe vse do preprečitve zlorabe osebnega stečaja. V zaključni projektni nalogi sta predstavljena postopek osebnega stečaja in določitev preizkusne dobe znotraj odpusta obveznosti. S statistično raziskavo so primerjani stečajni primeri, ki se vodijo na štirih največjih slovenskih sodiščih, in okoliščine, ki so bile pomembne pri določitvi njihove preizkusne dobe. Namen zaključne projektne naloge je preveriti, katere zakonsko določene okoliščine in v kakšni meri vplivajo na določitev trajanja stečajnega postopka znotraj odpusta obveznosti ali na podani ugovor zoper skrajšanje dobe. Na osnovi podatkov so podani zaključki o enotnosti slovenskih sodišč.

Ključne besede: osebni stečaj, stečajni zakon, zloraba stečaja, odpust obveznosti, preizkusna doba, okoliščine

SUMMARY

Slovenian insolvent law of bankruptcy anticipates the procedure of civil bankruptcy as the ultimate possibility which should be used no sooner than in the time when conducting business or life for a natural person means being in a cleft stick in a flood of debts. The legislator introduced the Financial Operations, Insolvency Proceedings and Compulsory Winding-up Act as the solution for settlement of emerged liabilities, which introduces positive improvements in the field of the remission obligations and the probation period all the way to preventing the abuse of the civil bankruptcy. In the final project assignment, the procedure of civil bankruptcy and the determination of the probation period within the remission of obligations are presented. By means of the statistical research, the bankruptcy cases which are entertained in four major Slovenian courts are compared, as well as the circumstances which were relevant when determining their probation period. The purpose of the final project assignment is to check which legally determined circumstances, and to what extent, influence the determination of the duration of the bankruptcy procedure within the remission of obligations or on the lodging an appeal against shortening the period. On the basis of the data, the conclusions on the unity of Slovenian courts are presented.

Keywords: civil bankruptcy, the law on bankruptcy, abuse of bankruptcy, remission of obligations, period of probation, circumstances.

UDK: 347.736(043.2)

ZAHVALA

Če za stečajnega dolžnika odpust obveznosti pomeni nov začetek, potem je zame ta naloga eno od uspešno zaključenih poglavij življenja.

Iz srca se zahvaljujem svoji družini, za vso podporo, ki mi jo daje v življenju, da mi stoji ob strani in je del moje poti. Z njo je lažje.

Posebna zahvala gre mentorici dr. Danili Djokic, ki me je izbrala ter s svojo pomočjo, spodbudo in pravimi napotki omogočila nastanek te zaključne projektne naloge.

VSEBINA

1	Uvod.....	1
1.1	Namen in cilji raziskave.....	1
1.2	Raziskovalna vprašanja in trditve	2
1.3	Predstavitev raziskovalnih metod za doseganje ciljev zaključne projektne naloge 2	
1.4	Omejitve in predpostavke pri obravnavanju problema	3
1.4.1	Omejitve	3
1.4.2	Predpostavke	3
2	Osebni stečaj, odpust obveznosti in preizkusna doba po spremembi novele ZFPPIPP-G	4
2.1	Pojem in namen osebnega stečaja	4
2.2	Pojem, pomen in namen postopka odpusta obveznosti.....	6
2.2.1	Ravnanje stečajnega upravitelja v praksi	8
2.3	Konec postopka osebnega stečaja	9
2.3.1	Končanje postopka z razdelitvijo upnikov	10
2.3.2	Končanje postopka brez razdelitve upnikom	10
3	Preizkusna doba v okviru postopka odpusta obveznosti	12
3.1	Pomen in namen preizkusne dobe znotraj stečajnega postopka.....	12
3.2	Okoliščine, ki se upoštevajo pri določitvi preizkusne dobe	12
3.3	Ugovori zoper preizkusne dobe	13
3.4	Razhajanja med upraviteljem in sodiščem pri določitvi dobe	14
3.5	Zloraba preizkusne dobe/stečaja	14
4	Pregled in analiza statističnih podatkov osebnega stečaja	16
4.1	Porast osebnih stečajev, število podanih predlogov in končanih postopkov stečaja.....	16
4.2	Preizkusna doba in vpliv okoliščin nanjo	19
5	Ugotovitve in zaključek.....	29
	Literatura.....	31

SLIKE

Slika 1: Število začelih osebnih stečajev	16
Slika 2: Delež osebnih stečajnih postopkov, ki so jih predlagali dolžniki	18
Slika 3: Delež končanih stečajev postopkov z razdelitvijo upnikom	18
Slika 4: Trajanje preizkusnega obdobja pred in po noveli ZFPPIPP-G (v letih)	20
Slika 5: Določanje preizkusne dobe pred in po noveli ZFPPIPP-G	21
Slika 6: Povprečna preizkusna doba glede na starost posameznika	21
Slika 7: Povprečna preizkusna doba glede na starost posameznika	22
Slika 8: Povprečna starost	22
Slika 9: Zdravje	23
Slika 10: Vpliv bolezni dolžnika na določitev preizkusne dobe	24
Slika 11: Vpliv višine dolga na preizkusno dobo in medianski dolg	25
Slika 12: Vpliv višine dolga na preizkusno dobo in medianski dolg	25
Slika 13: Višina dolga po starostnih skupinah (mediana)	26
Slika 14: Zaposlitev	26
Slika 15: Povprečno število vzdrževanih otrok	27

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Povprečna doba po podanem ugovoru zoper preizkusne dobe	28
--	----

KRAJŠAVE

AJPES	Agencija za javnopravne evidence in storitve
POO	Postopek odpusta obveznosti
RS	Republika Slovenija
ZFPPIPP	Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju
ZFPPIPP-C	Predlog novele Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju; Uradni list RS, št. 52/10
ZFPPIPP-F	Predlog novele Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju; Uradni list RS, št. 100/13
ZFPPIPP-G	Predlog novele Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju; Uradni list RS, št. 2/16

1 UVOD

Dolg, recesija, brezposelnost, visoki stroški, prezadolženost, stečaj in nov začetek so pogosto besede, ki odmevajo iz dneva v dan. Na eni strani je masivno potrošništvo, ki se kaže z večkratnim najemom posojil brez načrta poplačila, na drugi strani pa številni dejavniki, kot so izguba zaposlitve, visoki življenjski stroški, bolezen ali razveza, naravne in druge nesreče, ki privedejo do stanja prezadolženosti in s tem potisnejo posameznika na rob družbe. S propadom gospodarskih družb je veliko zaposlenih izgubilo delo in redni dohodek. To je najbolj vplivalo na prebivalce tveganih skupin, kot so družine z majhnimi otroci, osebe s trajno nizkim prihodkom, brezposelni, samohranilci, bolniki itd.

Zadnja leta to postaja trend in resna družbena težava, ki zahteva nove ali izboljšane ukrepe. S sprejetjem insolventne zakonodaje se je v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju RS) z uvedbo Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti začelo reševanje težave prezadolženosti prebivalstva. Z osebnim stečajem in odpustom obveznosti se posamezniku omogočata pomoč in osvoboditev dolžnikovega človeškega kapitala v zameno za dolžnikovo sodelovanje pri poplačilu dolga. Institut osebnega stečaja je namenjen poštenemu in vestnemu stečajnemu dolžniku, ki resnično ni zmožen poplačati svoje obveznosti, a velikokrat pride do zlorabe (Cepec 2016, 649–678). Večina posameznikov, ki so se znašli v vlogi stečajnega dolžnika, je leta 2014, ko so z noveliranim delom Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (v nadaljevanju ZFPPIPP), Uradni list RS, št. 126/17 ukinili plačilo predujma, izkoristila možnost odpisa dolgov.

Stečajni postopek se začne na predlog dolžnika ali upnika, medtem ko je trajanje postopka odvisno od preizkusne dobe, ki jo določi sodišče na osnovi zakonsko določenih meril. Namen preizkusne dobe je, da dolžnik sprejme svojo odgovornost in se nauči gospodarno ravnati s svojim premoženjem. Zakonska ureditev je z novelo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (v nadaljevanju ZFPPIPP-G), Uradni list RS, št. 27/2016, ki je trenutno v veljavi, vnesla spremembo na področju preizkusne dobe in z nekaj dodatnimi ukrepi zavarovala institut osebnega stečaja pred zlorabo.

V zaključni projektni nalogi bomo predstavili postopek osebnega stečaja, namen odpusta obveznosti in pomen preizkusne dobe znotraj stečajnega postopka nad fizično osebo. Naredili bomo primerjavo določitve preizkusne dobe glede na posamezna sodišča ter s pomočjo širše baze podatkov in statistike prikazali odstopanja med letoma 2013 in 2018.

1.1 Namen in cilji raziskave

Temeljni namen zaključne projektne naloge je predstaviti osebni stečaj ter pojasniti pomen in dolžino preizkusne dobe v postopku osebnega stečaja, hkrati pa predstaviti tudi prakso

slovenskih sodišč pri določanju trajanja preizkusnega obdobja v okviru postopka obveznosti znotraj osebnega stečaja. Predvsem nas zanima, kako okrožno sodišče v Sloveniji določi preizkusno dobo in katere okoliščine so pomembne pri določitvi najkrajše oziroma najdaljše dobe.

Namen zaključne projektne naloge je z raziskavo in primerjavo primerov osebnih stečajev na posamičnih okrožnih sodiščih ugotoviti in analizirati odstopanja slovenskih sodišč glede na okoliščine pri odločanju o trajanju preizkusne dobe v okviru postopka odpusta obveznosti. Hkrati bomo lahko preverili določeno povprečno preizkusno dobo in porast stečajnih postopkov, začetih nad fizično osebo.

Cilj zaključne projektne naloge je predstaviti.

- Katera okoliščina najbolj vpliva na določitev preizkusne dobe?
- Ali dolžnikov ugovor proti odpustu obveznosti pripomore k skrajšanju preizkusnega obdobja ali ne?
- Ali je praksa okrožnih sodišč v Sloveniji neenotna ali enotna pri določitvi preizkusnega obdobja?

1.2 Raziskovalna vprašanja in trditve

V zaključni projektni nalogi bomo z izbranimi statističnimi metodami preverili nadaljnje trditve:

- Kljub upoštevanju zakonsko določenih meril prihaja do razlik med sodišči v določanju preizkusne dobe.
- Invalidnost vpliva na določitev preizkusne dobe.
- Ugovor proti odpustu obveznosti ne skrajšuje preizkusnega obdobja.

1.3 Predstavitev raziskovalnih metod za doseganje ciljev zaključne projektne naloge

Pri izdelavi zaključne projektne naloge bomo v sklopu teoretičnega dela, in sicer na osnovi strokovne literature, stečajne uredbe Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju, z zadnjo novelo ZFPPIPP-G, ki je na področje osebnega stečaja vnesla nekaj pomembnih sprememb, predstavili posamezne pojme in pomen preizkusne dobe oziroma odpusta obveznosti za stečajnega dolžnika, skladno z določili ZFPPIPP-G, pri čemer bomo opravili primerjavo s predhodno ureditvijo s spremembo novele ZFPPIPP-G. Ob tem poudarjamo, da se bomo osredotočili samo na postopek odpusta obveznosti, in ne na vse ostale spremembe, ki jih je uvedla nova novela ZFPPIPP-G.

V okviru empiričnega dela bomo zbrali podatke s pomočjo sodne prakse in ob upoštevanju zaupnosti osebnih podatkov uporabili primerjalno metodo za primerjavo meril in okoliščin pri določitvi trajanja preizkusne dobe.

Opisno bomo obdelali pridobljene podatke, ki jih bomo predstavili s pomočjo računalniških programov Microsoft Excel in Microsoft Word. Sodne odločbe sodišč bomo pridobili s pomočjo elektronske baze vrhovnih sodišč in spletnega portala AJPES.

1.4 Omejitve in predpostavke pri obravnavanju problema

Z predstavitvijo vzorca znotraj raziskave so postavljene omejitve, ki bodo potrdile ali ovrgle predpostavke.

1.4.1 Omejitve

V Sloveniji imamo enajst okrožnih sodišč, ki so pristojna za vodenje stečajnih postopkov. V raziskavi se bomo omejili na:

- sodišče: štiri okrožna sodišča v Republiki Sloveniji, od tega bomo za predmet raziskave vzeli tri največje stečajne oddelke in en manjši stečajni oddelek, in sicer: Okrožno sodišče v Ljubljani, Okrožno sodišče v Mariboru, Okrožno sodišče v Celju in manjše Okrožno sodišče v Novi Gorici;
- stečajni upravitelj: osem stečajnih upraviteljev, ki so jim bili dodeljeni stečajni dolžniki in delujejo na področju Celja;
- obdobje: postopki osebnih stečajev, od leta 2013 do maja 2018;
- število primerov: 305 stečajnih dolžnikov, ki so predmet primerjave, katerih povprečna starost je 45 let.

Primerjali bomo sodne odločbe tako imenovanih sklepov o začetku postopka odpusta obveznosti, izdanih na določenih posameznih okrožnih sodiščih, iz katerih bo s pomočjo statistike mogoče razbrati okoliščine pri določanju preizkusne dobe, in sicer za najdaljšo dobo, najkrajšo dobo in izjemno šestmesečno preizkusno dobo.

1.4.2 Predpostavke

Predpostavljamo, da je praksa slovenskih okrožnih sodišč pri določitvi preizkusne dobe v večji meri enotna oziroma upošteva podobne okoliščine, ki predstavljajo nekakšno standardno merilo za določitev dobe.

2 OSEBNI STEČAJ, ODPUST OBVEZNOSTI IN PREIZKUSNA DOBA PO SPREMEMBI NOVELE ZFPPIPP-G

Namen zaključne projektne naloge je predstaviti postopek osebnega stečaja, odpusta obveznosti in preizkusne dobe ter nekatera druga področja znotraj vodenja postopka.

2.1 Pojem in namen osebnega stečaja

Osebni stečaj pojmuje pravni postopek, katerega osnovni namen je prezadolženi fizični osebi omogočiti poplačilo upnikov iz lastnega premoženja, hkrati in v enakih deležih. V stečajnem postopku ima dolžnik možnost predlagati sodišču oprostitev plačila dolgov, ki niso bili poplačani iz obstoječega premoženja v stečaju (Ivanjko 2008, 11).

Prezadolženost je posledica želje po zvišanju življenjskega standarda, ki ga je mogoče pridobiti z najemom posojil, kreditnega poslovanja ali kupovanja po različnih sistemih kreditiranja oziroma najema druge finančne obveznosti, ki ni izpolnljiva. Kot primer Ivanjko (2005, 1096–1108) navaja posojilojemalca, ki izgubi zaposlitev, pri tem pa nastopi bolezen ali celo smrt tistega, ki je bil posojilo sposoben vračati. Prezadolženost nastopi tudi zaradi pripravljenosti pomagati drugemu s prevzemom poroštva za drugega, podpisom menice itd. Posledica pa ne vpliva le na posameznika, temveč tudi na položaj otrok, družinskih članov in drugih, ki niso imeli aktivne vloge pri nastanku dolga.

Do osebnega stečaja je upravičena vsaka fizična oseba (podjetnik, zasebnik ali potrošnik), ki ima v Sloveniji prijavljeno stalno ali začasno prebivališče oziroma ima v Sloveniji lastno premoženje. Ivanjko (2009, 83) nadalje definira insolventnost kot položaj dolžnika, ki z izpolnitvijo ene ali več obveznosti v skupnem znesku, ki presega trikratnik njegovih prihodkov, zaostaja več kot dva meseca. To nakazuje na trajnejšo nelikvidnost, če dolgoročna plačilna nesposobnost oziroma prezadolženost nastopi, ko je vrednost dolžnikovega premoženja manjša od vsote vseh njegovih obveznosti.

Po 231. členu ZFPPIPP lahko predlog za začetek postopka osebnega stečaja vloži:

- dolžnik sam;
- upnik, ki verjetno izkaže terjatev do dolžnika in okoliščino, da s plačilom te terjatve zamuja več kot dva meseca;
- jamstveni preživitveni sklad Republike Slovenije, ki verjetno izkaže terjatev delavcev do dolžnika, proti kateremu predlaga začetek postopka stečaja, in okoliščino, da dolžnik zamuja s plačilom teh terjatev več kot dva meseca.

Sodišče na osnovi dokazov, ki jih je dolžnik dolžan predložiti, presodi, ali so pri dolžniku izpolnjeni pogoji za osebni stečaj. Poročilo zajema natančni popis premoženjskega stanja, podatke o transakcijskih računih, odprtih v Sloveniji oziroma tujini, podatke o mesečnih prihodkih, pokojnini in drugih rednih prejemkih ter njegovih izplačevalcih in izjavo, da so v

poročilu navedeni podatki za vse njegovo premoženje, za katero ve, in vsi transakcijski računi. Izjavo mora overiti notar (Ivanjko 2008, 11). Kerčmar (2009, 14–16) pojasnjuje, da je samostojni podjetnik posameznik, ki je skoraj v celoti obravnavan kot vsaka druga fizična oseba, saj njegova dejavnost z začetkom stečajnega postopka preneha. Naloga samostojnega podjetnika je, da predlogu za začetek stečaja predloži tudi poročilo o finančnem poslovanju za zadnjih petih let poslovanja, iz katerega stečajni upravitelj razbere dolžnikovo premoženje (Ivanjko 2008, 129).

Glavni postopek se začne, ko pristojno okrožno sodišče s sklepom o začetku postopka stečaja nad fizično osebo objavi začetek osebnega stečaja na spletnih straneh Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES). Sodišče posamezniku dodeli zakonitega zastopnika, tako imenovanega stečajnega upravitelja, čigar dolžnost je zastopanje dolžnika pri procesnih in drugih pravnih dejanjih v zvezi s preizkusom terjatev, izpodbijanjem pravnih dejanj dolžnika, pri dejanjih za unovčitev stečajne mase in drugih pravnih poslih. Z omejitvijo poslovne sposobnosti dolžnik ne more – brez soglasja sodišča – najeti kredita ali posojila, dati poročstva, odpreti transakcijskega računa ali se odpovedati dediščini ter drugim premoženjskim pravicam. Upravitelj mora naslednji delovni dan za potrebe stečajnega postopka odpreti posebni denarni račun oziroma fiduciarni račun, ki je namenjen izključno sprejemanju vplačil za unovčenje stečajne mase in opravljanje izplačil za stroške postopka osebnega stečaja ter poplačilo upnikov (Keresteš 2010, 446–472). Sodišče skladno s 394. členom ZFPPIPP pošlje poseben sklep o zasegu denarnih sredstev plačilni organizaciji, pri kateri je imel dolžnik odprt bančni račun. Ta je dolžna v roku treh delovnih dni od prejema sklepa sredstva prenesti na fiduciarni račun. Stečajni upravitelj, ki ima dolžnost obveščanja plačilne organizacije o nadaljnjih ukrepih in dolžnost pri prenašanju sredstev na fiduciarni račun, jih posredno spremlja in nadzoruje ter sodišče obvesti v primeru kršenja izvajalca plačilnega prometa (Balažič 2008, 19). Hkrati je upravitelj odgovoren za škodo, ki jo povzroči upnikom s kršitvijo svojih obveznosti (Šetinc 2008, 31–35), zato je dolžan delovati v njihovo korist, slediti navodilom sodišča, ki ga mora z rednimi poročili obveščati o poteku stečajnega postopka nad fizično osebo.

S sklepom o začetku stečajnega postopka je objavljen tudi oklic za začetek postopka stečaja, s katerim sodišče obvesti in pozove upnike, naj v treh mesecih po objavi oklica prijavijo svoje terjatve ter ločitvene pravice in izločitvene pravice v stečajnem postopku. ZFPPIPP izrecno določa navodila za pripravo, prijavo, obravnavo in preizkus terjatve upnika. Prav tako določa tudi pravilo prekluzivnega roka za prijavo terjatev (5. odstavek 296. člena ZFPPIPP), ki velja v primeru stečaja pravne osebe, medtem ko za postopek osebnega stečaja ne velja. 3. točka 2. odstavka 383. člena ZFPPIPP namreč navaja, da lahko upnik terjatev prijavi kadar koli med postopkom osebnega stečaja, zanje pa velja, da se preizkušajo v vsakem naslednjem koledarskem polletju (74. člen Zakon spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-C), Uradni list RS, št. 52/2010). Upnik s prijavo terjatve postane glavna stranka v postopku in ima osnovo za

odločitev o razdelitvi razdelitvene mase, ki se bo plačala iz splošne ali posebne razdelitvene mase (Plavšak 2006, 227).

Stečajna masa je premoženje stečajnega dolžnika, ki se v postopku unovči za kritje stroškov postopka in plačilo terjatev upnikov. Vanjo sodijo dolžnikovo premoženje z začetka postopka osebne stečaja, vse premoženje, ki ga upravitelj doseže z unovčenjem in upravljanjem stečajne mase ter z izpodbijanjem pravnih dejanj dolžnika oziroma premoženje, ki je doseženo z nadaljevanjem dolžnikovega poslovanja (225. člen ZFPPIPP). Pridobljeno stečajno maso delimo na splošno in posebno stečajno maso. Prva zajema vse premoženje dolžnika, izključujoč premoženje iz posebne mase, in je namenjena plačilu nezavarovanih terjatev upnikov. Posebna stečajna masa je v 225. členu ZFPPIPP opredeljena kot premoženje, ki je predmet ločitvene pravice (nepremičnina, premičnina, lastniški delež, vrednostni papirji, sredstva na bančnih računih itd.) ali denarno dobroimetje, doseženo z unovčenjem tega premoženja.

2.2 Pojem, pomen in namen postopka odpusta obveznosti

Državni zbor je 31. 3. 2016 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju. Novela ZFPPIPP-G je bila 11. 4. 2016 objavljena v Uradnem listu RS, št. 27/16, in je začela veljati 26. 4. 2016. Osrednji namen novele ZFPPIPP-G je ureditev odpusta obveznosti in nekaterih drugih pravil postopka osebne stečaja (Plavšak 2016, 17).

Postopek odpusta obveznosti (v nadaljevanju POO) je postopek znotraj postopka osebne stečaja, ki se začne s sklepom sodišča, vendar na predlog stečajnega dolžnika. Sodišče začne postopek in določi preizkusno obdobje, ki lahko traja najmanj dve leti oziroma največ pet let, v izjemnih primerih tudi manj kot dve leti, vendar ne manj kot šest mesecev. Če dolžnik preneha preizkusno obdobje in se ovire proti odpustu obveznosti ne pojavijo, se mu dolgovi odpustijo.

Skladno s 398. členom ZFPPIPP mora dolžnik k predlogu priložiti izjavo, da ni ovir za odpust njegovih obveznosti. Na izjavi mora biti njegov podpis notarsko overjen.

Keresteš (2010, 466–467) opisuje potek odpusta obveznosti v treh fazah.

V prvi fazi je stečajni upravitelj dolžan preveriti, ali obstajajo ovire in/ali razlogi za odpust obveznosti. Te so določene v 399. členu ZFPPIPP. Tako prepreči zlorabo odpusta obveznosti, kar stori tako, da poda svoje mnenje, ali dolžnik ustreza pogojem za odpust obveznosti. Sodišče na osnovi vpogleda v evidenco presodi in izda sklep o zavrnitvi odpusta obveznosti ali o začetku tega.

Ovire za odpust obveznosti so:

- če je dolžnik pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje proti premoženju ali gospodarstvu, ki še ni izbrisano in tudi niso izpolnjeni pogoji za njegov izbris;
- če so bile dolžniku njegove obveznosti že odpuščene in od pravnomočnosti sklepa o odpustu teh obveznosti še ni preteklo 10 let;
- če je dal stečajni dolžnik v zadnjih petih letih pred uvedbo postopka osebnega stečaja neresnične, nepravilne ali nepopolne podatke, ki jih davčni organ potrebuje za pobiranje davkov, zaradi česar mu je pristojni davčni organ dodatno ali naknadno odmeril davek v znesku najmanj 4.000 EUR;
- če je stečajni dolžnik v zadnjih petih letih pred uvedbo postopka osebnega stečaja prevzemal obveznosti, ki so nesorazmerne z njegovim premoženjskim položajem, ali če je razpolagal s svojim premoženjem neodplačno ali za neznatno plačilo.

Upnik ali stečajni upravitelj lahko vloži ugovor, da ni pogojev za odpust obveznosti, če obstaja ovira za odpust obveznosti oziroma če dolžnik krši svoje obveznosti, ki jih narekuje 403. člen ZFPPIPP v povezavi s členi 383.b, 384., 386. in 401. ZFPPIPP:

- dolžniku so bile obveznosti že odpuščene, vendar ni preteklo 10 let po pravnomočnosti sklepa o odpustu obveznosti;
- dolžnik je najel kredit ali posojilo ali dal poroštvo brez privolitve sodišča;
- dolžnik se je odpovedal dediščini;
- dolžnik je odprl nov bančni račun ali drug denarni račun brez privolitve sodišča;
- dolžnik ni izpolnjeval svojih pogodbenih dolžnosti do delodajalca;
- dolžnik ni izpolnjeval obveznosti do upravitelja in sodišča – se ni odzival na upraviteljeve pozive in sodna pisanja, ni sporočal svojih kontaktnih podatkov, če so spremenil;
- dolžnik je zatajil svoje premoženje in posle, ki jih je opravljal v zadnjih petih letih pred začetkom osebnega stečaja.

Tu nastopi druga faza, saj tudi 404. člen ZFPPIPP opredeljuje pravico upnika oziroma stečajnega upravitelja do vložitve ugovora, in sicer so imeli po stari ureditvi čas šestih mesecev po objavi oklica o začetku postopka odpusta obveznosti, po noveli ZFPPIPP-G pa to velja vse do končanja preizkusnega obdobja. Hkrati ta člen velja, če upnik uveljavlja razlog, da je preizkusno obdobje prekratko. V primeru dolžnikove kršitve splošne ali dodatne obveznosti je ugovor treba vložiti do poteka preizkusnega obdobja. Po ugovoru sodišče presodi, ali je razlog utemeljen, ustavi postopek odpusta in zavrne predlog ali ga, v primeru ugovora prekratkega preizkusnega obdobja, podaljša.

Tretja in hkrati zadnja faza nastopi po preteku preizkusnega obdobja, ko upnik ali upravitelj ni bil uspešen z ugovorom proti odpustu obveznosti. Navkljub nepoplačilu upnikov sodišče izda sklep, da se dolžniku odpustijo njegove obveznosti in se vpiše v evidenco pri ministrstvu za pravosodje.

ZFPPIPP-G s 408. členom izrecno navaja, da odpust učinkuje na vse terjatve, ki so nastale do začetka postopka osebnega stečaja – ne glede na to, ali jih je upnik prijavil v postopek ali ne. Odpust obveznosti pa ne učinkuje na prednostne terjatve, ki prihajajo iz naslova preživitve, odškodnine za škodo zaradi zmanjšanja življenjske aktivnosti, izgube delovne zmožnosti ali izgubljene preživitve kot posledice smrti izplačevalca in so nastale v času pred začetkom postopka osebnega stečaja (Keresteš 2010, 467). Po noveli ZFPPIPP-G odpust prav tako ne učinkuje na prednostne terjatve za plačilo plač in nadomestilo plač za zadnje tri mesece pred začetkom postopka zaradi dolžnikove insolventnosti, kreditov, danih na osnovi zakona, ki ureja pomoč, reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb in zadrug v težavah, in poroštev, danih za te kredite. Prav tako ne učinkuje za odškodnine za poškodbe pri delu oziroma povrnitve škode, povzročene namerno ali zaradi hude malomarnosti itd., in za terjatve, ki so nastale po začetku postopka osebnega stečaja. V prvem odstavku 390. člena zakon opredeljuje tudi navadne terjatve iz naslova denarne kazni ali odvzema premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, globe ali odvzema premoženjske koristi, odvzema premoženja nezakonitega izvora, v pogojni obsodbi določenega pogoja vrnitve premoženjske koristi s kaznivim dejanjem oziroma povrnitve škode in povrnitve škode, povzročene namerno ali zaradi hude malomarnosti.

Namen odpusta obveznosti je poštenemu in vestnemu stečajnemu dolžniku omogočiti, da preneha tisti del njegovih obveznosti, ki jih ni zmožen izpolniti iz premoženja, ki ga ima ob začetku postopka osebnega stečaja ali ki ga lahko pridobi med postopkom osebnega stečaja do poteka preizkusnega obdobja (1. odstavek 399. člena ZFPPIPP, 2007).

Z ukinitvijo predložitve predujma ob začetku stečajnega postopka se je število osebnih stečajev v letih 2014 in 2015 povečalo. Plavšak (2016, 17–21) navaja, da se je s tem povečala možnost zlorabe instituta osebnega stečaja in tako so z uvedbo nove novele ZFPPIPP-G zaostri stečajni postopek. Nekaj ukrepov, ki so pripomogli k zmanjšanju zlorabe osebnega stečaja:

- podaljša se rok za vložitev ugovora proti odpustu obveznosti, in sicer do konca preizkusnega obdobja;
- zaradi preprečitve skrivanja premoženja se podaljša rok za vložitev tožbe na razveljavitev odpusta obveznosti iz dveh na tri leta;
- podaljša se obdobje izpodbojnosti pravnih dejanj stečajnega dolžnika s treh na pet let, s tem pa se povečata nabor pravnih poslov ter izpodbijanje teh;
- dolžnik mora sodelovati tako s sodiščem kot z upraviteljem, v nasprotnem primeru je to ena izmed kršitev zoper odpusta obveznosti.

Za izdajo sklepa o začetku POO mora sodišče po uradni dolžnosti preveriti, ali so izpolnjeni vsi pogoji za izdajo oziroma ali so podane ovire za odpust iz 1. in 3. točke 399. člena ZFPPIPP-G v kazenski evidenci in evidenci odpustov.

2.2.1 Ravnanje stečajnega upravitelja v praksi

Stečajni upravitelj kot zastopnik stečajnega dolžnika vodi posle dolžnika, pridobiva informacije o stanju premoženja in unovčuje stečajno maso (Štravs 2009).

Teorijo ponazarja osebna praksa sodelavke stečajnega upravitelja na oddelku osebni stečaji v stečajni pisarni v Celju. Iz prakse je razvidno, da se ob oklicu osebnega stečaja nad fizično osebo z dopisom in začetnim osnovnim vprašalnikom stečajnega dolžnika pozove k vzpostavitvi stika s stečajnim upraviteljem. Med uvodnim sestankom so posamezniku predstavljeni postopek vodenja osebnega stečaja, posamezne faze postopka in dolžnikove obveznosti. Hkrati je preverjeno, ali je dolžnik v sklopu predloga za začetek stečajnega postopka podal predlog za odpust obveznosti, na osnovi katerega mu bo sodišče določilo preizkusno dobo. Če dolžnik navedenega predloga ni podal, je na to možnost opozorjen. Temu sledi povpraševanje o vseh njegovih osebnih okoliščinah, ki bodo kasneje pripomogle upravitelju pri podaji mnenja o določitvi preizkusne dobe, ki je tudi osnova za izdani sklep o začetku postopka odpusta obveznosti, ki ga določa 400. člen ZFPPIPP-G.

Iz prakse pa je razvidno, da prihaja do razlik v določanju preizkusne dobe, glede na to, katero sodišče jo določi, čeprav vsa upoštevajo zakonsko določena merila.

Z določitvijo preizkusne dobe začne teči preizkusno obdobje, v katerem je dolžnik dolžan izpolnjevati določene obveznosti skladno s 383.b členom ZFPPIPP. Kot zgoraj navedeno je pomembno, da se stečajni dolžnik zaveda svojih obveznosti, ki jih ima do sodišča in upravitelja. To pomeni, da uspešno sodeluje z upraviteljem, redno mesečno poroča o zaposlitvenem in premoženjskem stanju, si prizadeva za poplačilo upnikov in za odpust svojih obveznosti, ki so nastale pred začetkom postopka osebnega stečaja.

Ves čas preizkusnega obdobja upravitelj nadzoruje dolžnika, ali izpolnjuje svoje obveznosti, ter spremlja njegov finančni tok (pravilno izvrševanje sklepov o rubežu dolžnikovih prejemkov). Poleg tega je naloga upravitelja, da preizkusi terjatve upnikov, unovči vse premoženje dolžnika, če obstaja, in izvede poplačilo upnikov.

Upravitelj o izpolnjevanju obveznosti dolžnika in aktivnostih, ki jih izvaja med stečajnim postopkom poroča pristojnemu sodišču in upnikom, kar je razvidno iz objav na spletnem portalu AJPES, kjer so pod vodeno opravilno številko dolžnika (St X/XXX) objavljeni vsi bistveni sklepi okrožnega stečajnega sodišča. Med njimi je tudi oklic o začetku postopka odpusta obveznosti, kot tudi sklep o odpustu oziroma, v primeru, da se dolžniku zavrne odpust, tudi sklep o ustavitvi postopka odpusta obveznosti. Če dolžnik med stečajem krši obveznosti, mora upravitelj postopati skladno z zakonom in vložiti ugovor proti odpustu.

V najboljšem primeru se za dolžnika stečaj zaključi z odpustom obveznosti, kar pomeni, da se tiste (navadne) terjatve, ki med stečajem niso bile poplačane, odpustijo.

2.3 Konec postopka osebnega stečaja

Stečajni postopek se konča s sklepom o končanju postopka, in ne s sklepom o odpustu obveznosti oziroma s sklepom o zavrnitvi odpusta obveznosti.

Postopek osebnega stečaja nad fizično osebo se lahko zaključi na dva načina, ki ju navaja tudi ZFPPIPP.

2.3.1 Končanje postopka z razdelitvijo upnikov

Po poteku preizkusnega obdobja sodišče izda sklep, da se dolžniku odpustijo njegove obveznosti, če ni bil vložen ugovor proti odpustu ali če je bil ugovor proti odpustu obveznosti pravnomočno zavržen ali zavrjen. Skladno s 1. in 2. odstavkom 407. člena ZFPPIPP-G sodišče v osmih dneh izda sklep o odpustu dolžnikovih obveznosti.

V primeru, da stečajnemu upravitelju – navkljub poteku preizkusnega obdobja – ne uspe unovčiti celotnega dolžnikovega premoženja, ki ga je imel dolžnik na dan začetka postopka osebnega stečaja oziroma ga je pridobil v preizkusnem obdobju, to ne pomeni ovire za nadaljevanje postopka osebnega stečaja. Pravnomočni odpust obveznosti ne vpliva na dejanja v zvezi z uveljavitvijo zahtevkov na osnovi izpodbijanja pravnih dejanj dolžnika in razdelitev razdelitvene mase med upnike. S pravnomočnim sklepom o odpustu obveznosti sodišče ustavi nadaljnjo izterjavo stalnih prejemkov in zaseg denarnega dobroimetja ter o tem obvesti izplačevalca stalnih prejemkov ali banko, ki vodi dolžnikov denarni račun (Keresteš 2010, 465–468). Ko stečajni upravitelj unovči vse dolžnikovo premoženje, izvede končno razdelitev in zaključi vse dejavnosti, je dolžan v enem mesecu po opravljeni končni razdelitvi predložiti sodišču svoje končno poročilo (375. člen ZFPPIPP) z izjavo, da so bila izvedena vsa dejanja, ki jih je bilo treba opraviti v stečajnem postopku v skladu s tem zakonom. To velja tudi za primer, ko stečajnemu dolžniku ni bil izdan sklep o odpustu obveznosti, stečajni upravitelj pa mora unovčiti njegovo premoženje oziroma rubljljive prejemke ter izvesti razdelitev stečajne mase.

S pravnomočnim sklepom o odpustu obveznosti preneha tudi upnikova pravica do sodnega uveljavljanja plačila terjatve. Za odpuščene obveznosti izvršilni naslov ne velja več, prav tako pa tudi premoženje, ki ga dolžnik pridobi po tem obdobju, ne sodi več v stečajno maso v postopku osebnega stečaja, znotraj katerega je bil ta sklep izdan (Ivanjko 2007, 1164–1175).

2.3.2 Končanje postopka brez razdelitve upnikom

ZFPPIPP-G s 378. členom omogoča tak zaključek, če je stečajna masa neznatne vrednosti ali ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka in sklep o začetku POO ni bil izdan, podan ali je bil zavrjen. V takšnem primeru lahko sodišče na predlog stečajnega upravitelja, ki hkrati z otvoritvenim poročilom poda končno poročilo, zaključi stečaj. Zakon določa, da se v takšnem

primeru preizkus ne opravi, s tem pa pravnomočen sklep o končanju stečajnega postopka dobi izvršilni naslov za izterjavo neplačanih priznanih terjatev (Lajevec 2014, 8–10).

Sodišče mora o sklepih o odpustu obveznosti ter pravnomočnosti teh obveščati Ministrstvo za pravosodje, ki vodi evidenco o odpustu obveznosti. To je pristojno za presojo ovir za vodenje novega postopka odpusta obveznosti (Plavšak 2006, 289).

S končanjem osebnega stečaja je dolžniku preprečeno nadaljnje zadolževanje, v primeru utemeljenega odpusta obveznosti pa dobi priložnost za nov začetek (Šetinc 2008, 31–35).

3 PREIZKUSNA DOBA V OKVIRU POSTOPKA ODPUSTA OBVEZNOSTI

V osebnem stečajnem postopku se v okviru postopka odpusta obveznosti dolžnikom določi preizkusno obdobje.

3.1 Pomen in namen preizkusne dobe znotraj stečajnega postopka

»ZFPPIPP-G« v 4. točki 400. člena navaja:

S sklepom o začetku postopka odpusta obveznosti sodišče določi preizkusno obdobje na podlagi mnenja upravitelja ob upoštevanju starosti stečajnega dolžnika, njegovih družinskih razmer, njegovega zdravstvenega in drugih osebnih stanj ter razlogov za njegovo insolventnost.

Preizkusno obdobje ne sme biti krajše od dveh let in ne daljše od petih let od časa začetka postopka odpusta obveznosti. Za stečajne postopke, ki so se začeli po 25. aprilu 2016, stopi v veljavo 8. točka 400. člena ZFPPIPP-G, ki omogoča krajše obdobje od dveh let, vendar ne krajše od šestih mesecev od začetka POO (Plavšak 2016, 492–493).

3.2 Okoliščine, ki se upoštevajo pri določitvi preizkusne dobe

V predlogu za odpust obveznosti mora stečajni dolžnik skladno s 398. členom ZFPPIPP-G opisati okoliščine, ki so osnova za določitev preizkusnega obdobja po 4. odstavku 400. člena ZFPPIPP-G, in mu priložiti dokaze o obstoju teh okoliščin.

Okoliščine, ki se upoštevajo pri določitvi trajanja preizkusne dobe, so:

- starost stečajnega dolžnika;
- njegove družinske razmere;
- njegovo zdravstveno in drugo osebno stanje;
- drugi razlogi za njegovo insolventnost (višina dolgov, število upnikov itd.).

Po zadnji noveli ZFPPIPP-G ima upravitelj na osnovi 400. člena dolžnost oziroma pravico do mnenja po proučitvi dolžnikovega stanja in določitvi preizkusne dobe. Sodišče po njegovem predlogu določi preizkusno obdobje za posameznika, ki ne sme biti krajše od dveh let in ne daljše od petih let od začetka odpusta obveznosti. Za postopke, začete po sprejetju nove novele, lahko sodišče glede na predlog upravitelja določi preizkusno obdobje, ki je krajše od dveh let, vendar ne krajše od šestih mesecev od začetka postopka odpusta obveznosti. To lahko stori:

- če stečajni dolžnik nima prejemkov, ki bi ob upoštevanju izločitev ali omejitev spadali v stečajno maso, ali če je znesek teh prejemkov neznaten;
- če ni dokazov, da bi bil stečajni dolžnik v naslednjih dveh letih zmožen pridobivati pomembno višje prejemke od prejemkov, ki jih prejema v času odločanja o začetku postopka odpusta obveznosti, ali pridobiti premoženje večje vrednosti.

3.3 Ugovori zoper preizkusne dobe

»ZFPPIPP-G« v 404. členu navaja:

Ugovor proti odpustu obveznosti je treba vložiti do poteka preizkusnega obdobja.

Upniki in stečajni upravitelj lahko z ugovorom proti odpustu obveznosti ukrepajo v primeru, ko je stečajni dolžnik kršil pogoje za odpust obveznosti po 403. členu ZFPPIPP, in sicer tedaj, ko:

- ostaja ovira za odpust obveznosti iz 399. člena tega zakona,
- dolžnik krši svoje obveznosti iz 384., 386. ali 401. člena tega zakona,
- upnik z ugovorom uveljavlja, da je preizkusno obdobje prekratko.

Ker je naloga stečajnega dolžnika, da si v času trajanja preizkusnega obdobja prizadeva za rast stečajne mase in posledično vsaj delno poplačilo upnikov, je dolžan izpolnjevati obveznosti po 401. členu ZFPPIPP:

- če je zaposlen, mora izpolnjevati svoje obveznosti do delodajalca po pogodbi o zaposlitvi in druge obveznosti iz delovnega razmerja;
- če ni zaposlen in je sposoben za delo, si mora prizadevati najti zaposlitev in ne sme odkloniti nobene ponujene redne ali občane zaposlitve ali drugega dela, ki ga je sposoben opravljati, in mora upravitelju mesečno poročati o dejanjih, ki jih je opravil, da bi našel zaposlitev.

Zakonodajalec je tako z novo novelo ZFPPIPP-G podaljšal možnost ugovora, prav tako pa je dal priložnost tudi stečajnemu dolžniku, da lahko z ugovorom proti odpustu obveznosti uveljavlja, da je njegovo preizkusno obdobje predolgo. Pomembno pa je poudariti, da ima upravitelj ali dolžnik, če je bil POO začel pred uveljavitvijo novele ZFPPIPP-G in do uveljavitve spremembe zakona preizkusno obdobje še ni poteklo, z ugovorom proti odpustu možnost zahtevati skrajšanje preizkusnega obdobja. ZFPPIPP v 405. in 406. členu določa, da mora biti ugovor proti odpustu obveznosti pravočasno vložen. Tako lahko sodišče v zakonsko določenem obdobju razpiše narok za obravnavo ugovora proti odpustu obveznosti ter poziv z ugovorom in vabilom na narok vroči stečajnemu dolžniku in upravitelju, če ni vlagatelj ugovora. Po presoji, ali obstaja razlog, ki se uveljavlja z ugovorom, sodišče ustavi POO in zavrne predlog za odpust, podaljša ali skrajša preizkusno dobo ali pa ugovor zavrne. Na sklep o ugovoru se lahko pritožita stečajni dolžnik ali vlagatelj ugovora.

Z uveljavitvijo novega dela zakona 391. člen ZFPPIPP-G podaljšuje obdobje izpodbojnosti s treh na pet let. S povečanjem števila pravnih poslov in dejanj stečajnega dolžnika, ki jih je sklepal z ožje povezanimi fizičnimi osebami, je mogoče izpodbijati tudi posle in pravna dejanja s pravnimi osebami, ki so na kakršen koli način povezane s stečajnim dolžnikom ali njemu bližjo fizično osebo. S tem členom zakon preprečuje zlorabo stečajnega dolžnika in prenos premoženja za neznatno plačilo ali neodplačno na povezane osebe.

3.4 Razhajanja med upraviteljem in sodiščem pri določitvi dobe

Mnenje upravitelja o dolžini preizkusnega obdobja iz 4. odstavka 400. člena ZFPPIPP-G je le v pomoč sodišču pri presoji obstoja okoliščin. Primer iz prakse pa kaže, da ima odločilno vlogo pri določitvi dobe okrožno sodišče.

Mnenje upravitelja (preizkusna doba dve leti): Stečajna dolžnica je stara 37 let, brez zdravstvenih težav, zaposlena za določen čas v javnem sektorju in prejema plačo v višini 960,00 EUR neto. Dolžnica nima vzpostavljenih dolžnosti preživljanja vzdrževanih družinskih članov in živi pri starših, ki so lastniki nepremičnine, v kateri živi. Nima premoženja, prav tako pa za svojo insolventnost navaja dolgove, ki so nastali zaradi poročstva in obveznosti do finančnega urada iz naslova neplačanega davka na dodano vrednost, ko je opravljala svojo samostojno dejavnost. Pravni subjekt je bil več kot pet let pred začetkom stečajnega postopka izbrisan iz sodnega registra (AJ PES 2009).

Ob upoštevanju naštetih okoliščin (starost, nedoločen čas itd.) se bo lahko iz naslova rubeža prejemkov dolžnice oblikovala morebitna stečajna masa za vsaj delno poplačilo upnikov, saj drugega premoženja nima. Ob upoštevanju razlogov za insolventnost, števila upnikov (2) in višine dolgov upravitelj ocenjuje najkrajšo dolžino preizkusnega obdobja v trajanju dveh let od izdaje sklepa o začetku POO (AJ PES 2009).

Odločitev sodišča (preizkusna doba štiri leta): Sodišče glede na upraviteljeve zaključke ugotavlja, da je dolžnica stara 37 let, samska in živi doma. Ne plačuje najemnine, prispeva pa k tekočim stroškom. Ima visoko izobrazbo in je zaposlena za nedoločen čas. S tem niso podani pogoji za najkrajše preizkusno obdobje v trajanju dveh let, saj sodišče meni, da se bo iz naslova plače in prejemkov ob plači oblikovala stečajna masa. Prav tako je sodišče upoštevalo, da ima dolžnica dolg le do dveh upnikov, nima drugih ovir oziroma obveznosti, kot sta najemnina ali preživljanje družinskega člana, in bo v daljšem preizkusnem obdobju vsaj delno poplačala dolgove, ki jih je kot porok prevzela nase. Sodišče je s presojo določilo najprimernejše preizkusno obdobje v trajanju štirih let od izdaje sklepa o začetku POO, kot določa 5. odstavek 400. člena ZFPPIPP (AJ PES 2009).

3.5 Zloraba preizkusne dobe/stečaja

Za preprečitev zlorabe osebnega stečaja področja ni treba le pravno, tehnično in zakonsko urediti, temveč ga povezati s prakso. »Profesor dr. Lojze Ude«, direktor Inštituta za primerjalno pravo na Pravni fakulteti v Ljubljani, je dejal:

Vsi, ki obravnavajo osebni stečaj, obravnavajo dolžnika kot neko negativno stran, upnika pa kot reveža, ki je ostal brez vsega. Velikokrat je tako, da je ravno upnik s svojo agresivno posojilno politiko dolžnika spravil v popolnoma odvisen položaj (Lulić 2016, 30–31).

V praksi pa je po besedah upravitelja Marka Zamana vprašljivo, da trenutno ne dosegamo ravni kulture, ko se dolžnik trudi, da bi upnike čim boljše poplačal, ampak smo na ravni kulture, ko se

dolžnik trudi, da bi se s čim manjšimi napori prebil skozi preizkusno obdobje (Lulić 2016, 30–31).

Nova novela ZFPPIPP-G naj bi s strožjimi omejitvami za odpust obveznosti omejila možnost zlorabe instituta osebnega stečaja. S pravico izpodbijanja ima upnik ali upravitelj možnost popraviti objektivno oziroma subjektivno predpostavko, ki nastane, ko stečajni dolžnik prenese del svojega premoženja na druge osebe in tako prekrije dejansko premoženjsko stanje (svoje premoženje proda pod realno ceno vrednosti, živi na račun druge osebe, v izgovor uporabi svoje zdravstveno stanje, dela na črno itd.) ter razkrije dolžnikovo vedenje o dolžnikovi insolventnosti (Šlamberger 2008, 13–14).

Naloga pravnega sistema je sankcionirati tiste, ki s svojim nepoštenim ravnanjem in poslovanjem oškodujejo upnike. Glavni cilj je sicer poplačilo njihovih terjatev, in ne kaznovanje dolžnikov, vendar to ne pomeni, da s preventivo in kazensko funkcijo ne bi imeli moči odvrniti dolžnika od zlorabe instituta ter ga usmeriti v redno plačevanje in odgovorno ravnanje pri razporejanju svojih prihodkov in posledično potrošnje (Šlamberger 2007, 18–19).

Primerov povzročitve stečaja z nevestnim gospodarjenjem bo veliko več, saj se po mnenju Šlambergerja (2007, 18–19) posameznik prepozno zaveda, da je plačilno nezmožen, ko z nesorazmernih prevzemanjem obveznosti in nesmotrnim trošenjem viša dolg ali pa to ugotovi kasneje, ko želi prevzeti dolgoročni kredit in zanj ni plačilno sposoben. Številne to, da so zašli v finančne težave in so bili primorani začeti stečaj, ne izučijo, kljub odpustu oziroma končanem stečaju se na novo zadolžijo in s stečajem tako ne rešijo ničesar. V stečajnem postopku je veliko mladih oseb, ki se bodo na novo zadolževale in najemale kredite, ne da bi imele kritje za poplačilo obveznosti.

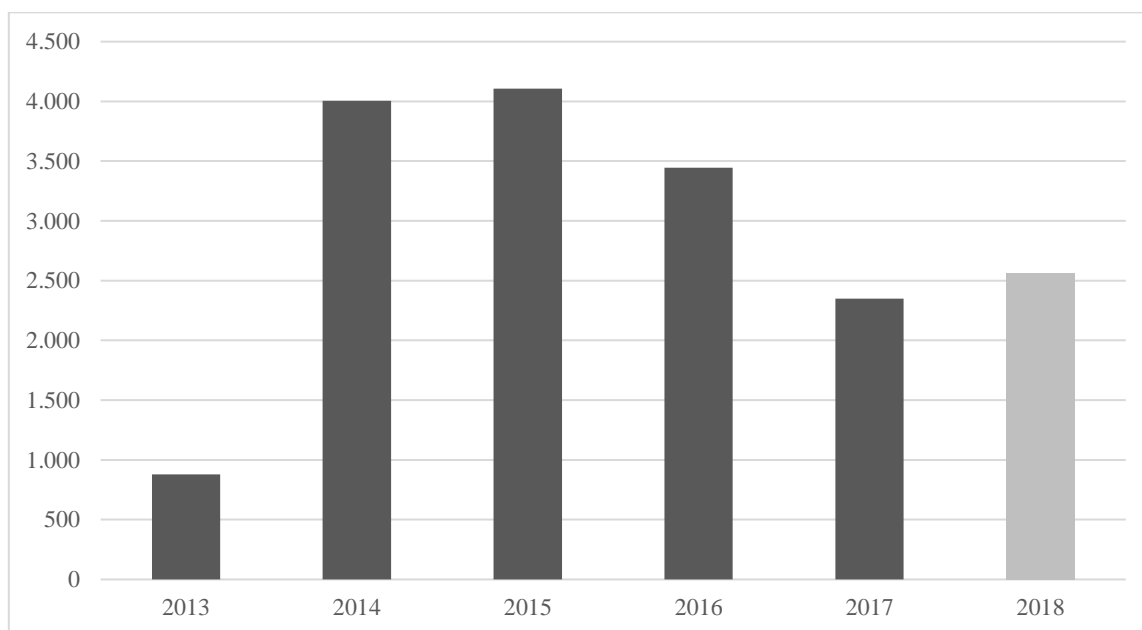
4 PREGLED IN ANALIZA STATISTIČNIH PODATKOV OSEBNEGA STEČAJA

Z analizo statističnih podatkov, osebno pridobljenih pri Zbornici upraviteljev Slovenije (2018), ki znotraj pomembnih dejavnosti vodi tudi celotno statistiko ZFPPIPP INS (statistika postopkov zaradi insolventnosti), so prikazani in opisani rast števila osebnih stečajev v Sloveniji od januarja 2013 do predvidoma decembra 2018, rast vložitve predlogov za začetek postopka osebnega stečaja nad fizično osebo dolžnika in končanje stečajnih postopkov z razdelitvijo.

V drugem delu analize je prikazan vpliv okoliščin na določitev trajanja preizkusnega obdobja v osebnem stečaju. Ko gre za zožitev predmeta raziskovanja samo na določene preizkusne dobe (0,5, 2 in 5 let), smo raziskavo omejili zgolj na celotna štiri obravnavana okrožna sodišča kot celoto, medtem ko smo v delu, ko je bil upoštevan celoten razpon (0,5–5 let), lahko zaradi bistveno večjega vzorca raziskovali tudi morebitne razlike med posamičnimi sodišči.

4.1 Porast osebnih stečajev, število podanih predlogov in končanih postopkov stečaja

Prezadolženost subjektov in posledična insolventnost sta skozi leta naraščali, k temu pa je pripomogla tudi svetovna gospodarska kriza.

Slika 1: Število začetih osebnih stečajev

Vir: Zbornica upraviteljev Slovenije 2018.

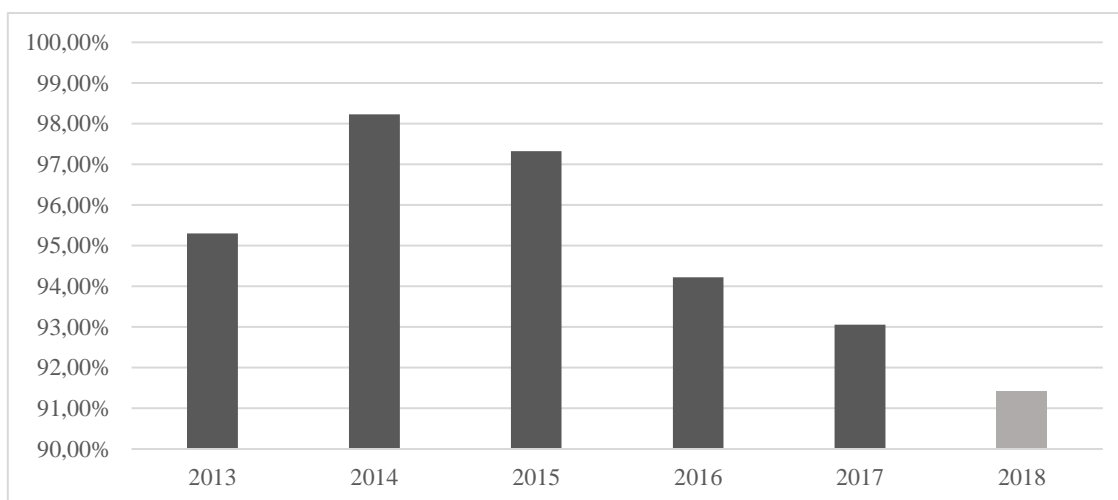
Opomba: Podatek za leto 2018 je ekstrapoliran na osnovi podatkov za obdobje od januarja do marca 2018 ter predstavlja zgolj ocenjen in nedokončen podatek za celotno leto 2018, zato je na grafikonu obarvan s svetlo sivo barvo.

Iz grafičnega prikaza pod sliko 1 je razvidno, da je število osebnih stečajev sunkovito poskočilo med letoma 2013 in 2014. Najpomembnejši dejavnik za skoraj petkratno povečanje števila je bil sprememba 233. člena z novelo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-F), Uradni list RS, št. 100/2013, s katero je zakonodajalec uvedel oprostitev takse za začetek postopka osebnega stečaja. Pred novelo ZFPPIPP-F je morala namreč fizična oseba, ki je predlagala stečajni postopek, vplačati približno 2.000,00 EUR predujma za kritje začetnih stroškov postopka. Z ukinitvijo tega je možnost oprostitve dolgov postala lažje dostopna širši množici prebivalstva. Visok porast števila začetih postopkov je viden tudi v naslednjem letu, nato pa začne počasi upadati, vse do danes.

Posameznik si že zaradi velike prezadolženosti ni mogel privoščiti osebnega stečaja in se na tovrsten način odrešiti obveznosti, saj bi bilo zbiranje sredstev za založitev predujma zanj še večja pot navzdol. Prav tako pa večina fizičnih oseb ni bila ozaveščena o možnosti za prošnjo za brezplačno pomoč za uveljavljanje postopka osebnega stečaja. Predvidevamo lahko, da so dolžniki čakali in zbirali sredstva oziroma si posledično nabirali višji dolg ali upali, da eden izmed upnikov poda predlog za začetek postopka osebnega stečaja. Mogoče so dolžniki za to možnost in izhod iz nastale situacije uporabili tudi pritisk na upnika z obljubo delnega poplačila. Z uvedbo novele pa je ta možnost postala lažje izvedljiva, kar pojasnjuje tudi slika 2.

Iz slike 2 je razvidna rast podanih predlogov za začetek postopka osebnega stečaja, ki lahko podpre zgoraj navedeno, ne moremo pa sklepati o posameznikovih razlogih za osebni stečaj v navedenem letu. Lahko le trdimo, da je mogoče zaslediti ukinitvev in kasneje znižanje višine predujma za kritje začetnih stroškov postopka.

V letu 2014 se je delež podanih predlogov dolžnikov drastično povečal. Mogoče je, da so tisti, ki so želeli iti v stečajni postopek, to tudi sami storili. Kot prikazuje graf, pa je v zadnjih dveh letih število predlogov, ki so jih podali dolžniki, začelo upadati. Če bi bila slika obratna, bi lahko videli, da se danes številka povečuje in da vedno več upnikov vlaga predlog za stečajni postopek in založi predujem. Po podatkih zbornice se število podanih predlogov upnikov v zadnjih treh letih povečuje za tri odstotne točke letno.

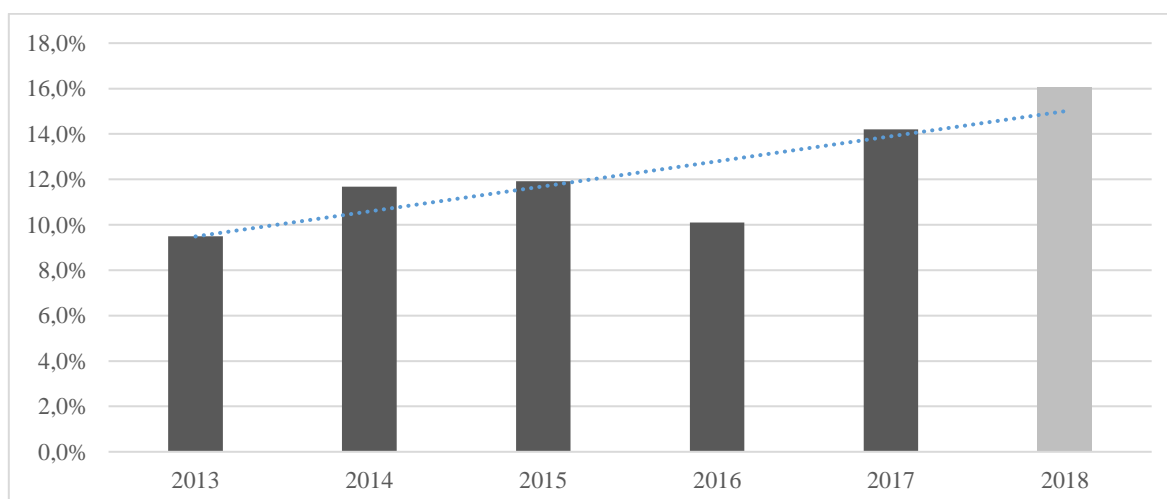

Slika 2: Delež osebnih stečajnih postopkov, ki so jih predlagali dolžniki

Vir: Zbornica upraviteljev Slovenije 2018.

Opomba: Podatek za leto 2018 velja za obdobje od januarja do marca in še ne predstavlja dokončnega podatka za celotno leto 2018.

Najnovejši kazalniki prikazujejo podatek o pravnomočno končanih osebnih stečajnih postopkih z razdelitvijo. Iz slike 3 je razvidno, da v je letu 2016 začasno močno upadel delež takšnih končanih stečajnih postopkov, ki so se končali z razdelitvijo. Predvidevamo lahko, da gre za postopke, ki jim je bila v letu 2014 določena dvoletna preizkusna doba in so bili obenem t. i. »prazni stečaji«, tj. stečajni postopki brez stečajne mase, medtem ko so se v letu 2017 predvidoma začeli končevati tisti postopki, začeti v 2014, ki so sodili med t. i. »polne stečaje«, tj. stečajne postopke z znatno stečajno maso, ki je omogočala razdelitev upnikom.

Slika 3: Delež končanih stečajev postopkov z razdelitvijo upnikom

Vir: Zbornica upraviteljev Slovenije 2018.

Opomba: Podatek za leto 2018 velja za obdobje od januarja do marca in še ne predstavlja dokončnega podatka za celotno leto 2018.

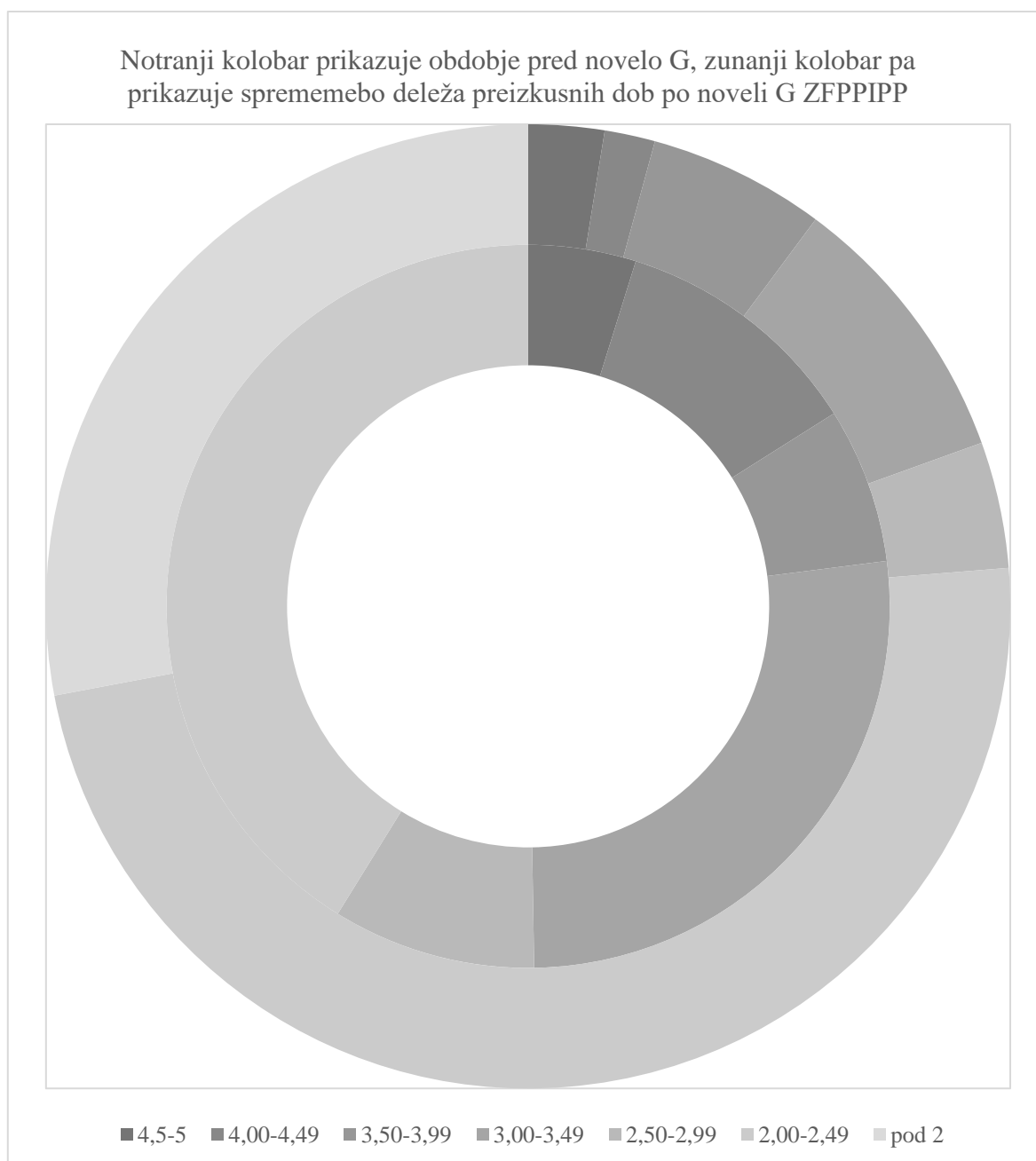
Kako je sprememba novele vplivala na čas trajanja stečajnih postopkov, bo razvidno iz nadaljnjih ugotovitev raziskave.

4.2 Preizkusna doba in vpliv okoliščin nanjo

Pri pripravi vzorca, ki je osnova za navedbo določenih ugotovitev glede preizkusne dobe, lahko zatrdimo, da sta prikaz spremembe trajanja preizkusnega obdobja pred in po sprejetju novele ZFPPIPP-G ter prikaz rasti oziroma upada določitve dobe na posamezno izbranem okrožnem sodišču dovolj velika, saj smo za analizo vzeli večji razpon podatkov (od 0,5 do 5 let).

Z novo ureditvijo zakona, ki je pomembna za spremembo trajanja postopka osebnega stečaja, imajo sodišča večji razpon pri določanju te. Slika 4 ponazarja spremembo določitve trajanja preizkusnega obdobja pred in po spremembi novele ZFPPIPP-G. V tortnem grafikonu lažje vidimo in primerjamo deleže med dolžniki s preizkusno dobo 5 let, 2 leti in 6 mesecev pred in po spremembi novele ZFPPIPP-G.

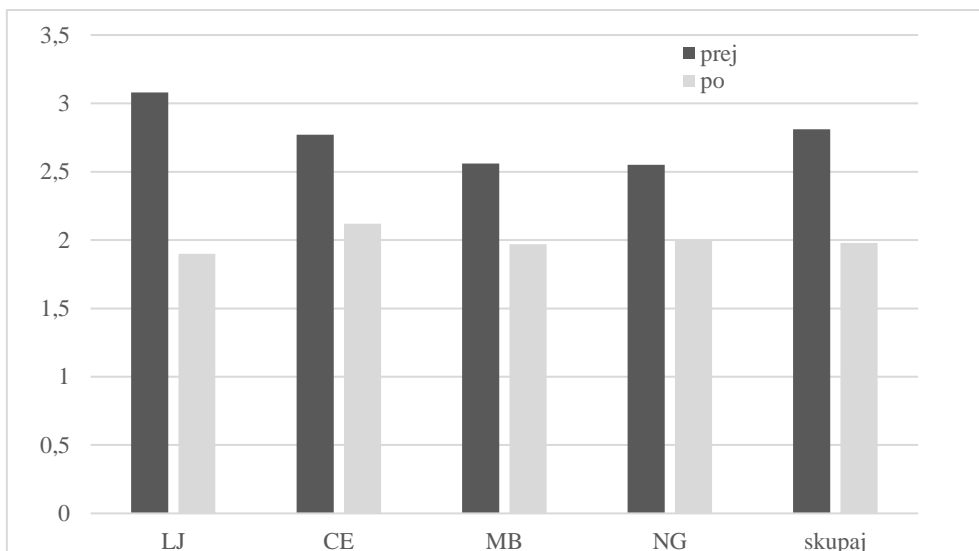
Iz grafikona na sliki 4 lahko razberemo, da se je število primerov z določeno najdaljšo dobo po spremembi novele začelo zniževati, saj je z novo ureditvijo zakonodajalec podal večji razpon trajanja in s tem povečal delež krajših preizkusnih dob, saj se je delež stečajev s preizkusno dobo, krajšo od 2,5 leta, povečal iz slabe polovice (41 %) na več kot tri četrtine (na kar 76 %). Po statističnih podatkih je bila povprečna doba trajanja preizkusne dobe osebnih stečajev pred spremembo 2,81 leta, po spremembi in posledično povečanem deležu stečajev s preizkusno dobo, krajšo od 2,5 leta, pa se je dolžina preizkusnih obdobj močno znižala, saj trajajo v povprečju manj kot dve leti (1,98 leta).

Slika 4: Trajanje preizkusnega obdobja pred in po noveli ZFPPIPP-G (v letih)

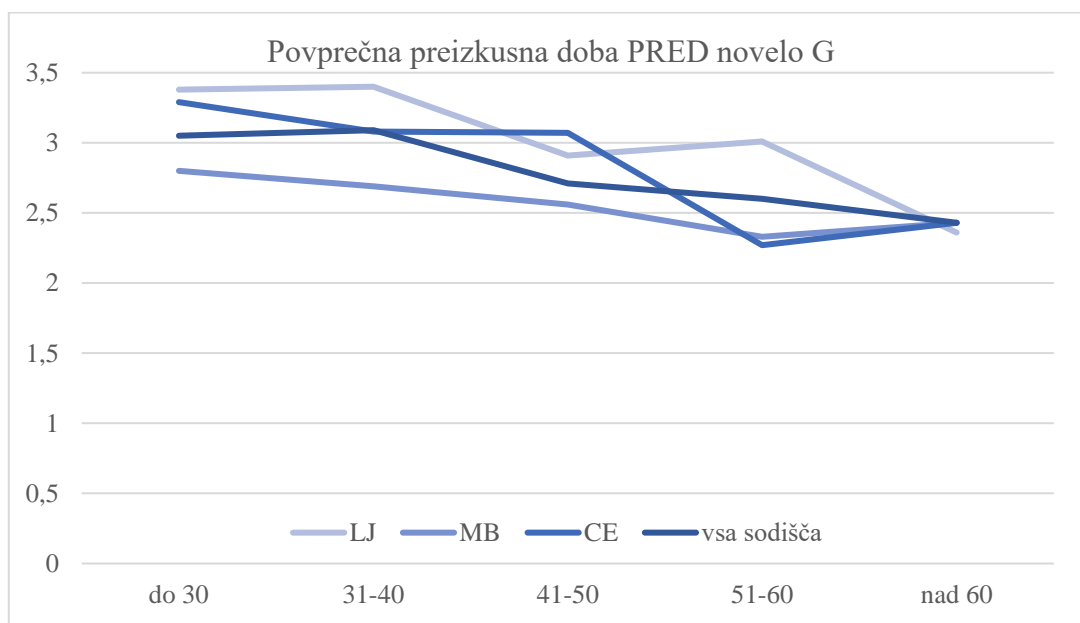
Slika 5 prikazuje, kako visoke preizkusne dobe je v povprečju določalo posamezno sodišče. Poudariti je treba, da analiza kaže, da se merila pri določanju dobe celjskega sodišča niso spremenila v primerjavi z ljubljanskim sodiščem, ki je postalo »milejše« z določanjem krajših preizkusnih dob. Na osnovi obravnavanih primerov lahko potrdimo, da je sprememba novele vplivala na določitev trajanja dobe.

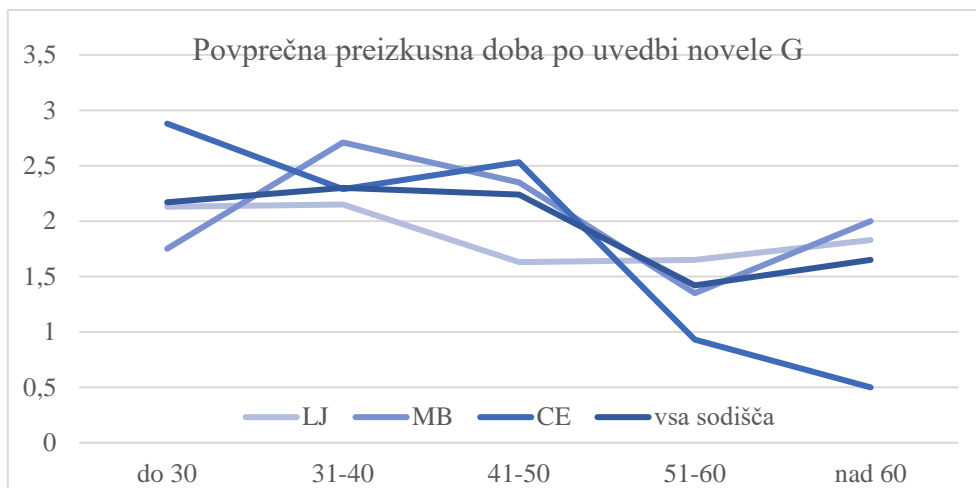

Slika 5: Določanje preizkusne dobe pred in po noveli ZFPPIPP-G

Pri analizi smo se osredotočili tudi na nekatere posamezne okoliščine, ki so pomembne pri odločanju trajanja preizkusnega obdobja, in njihov vpliv na preizkusno dobo.

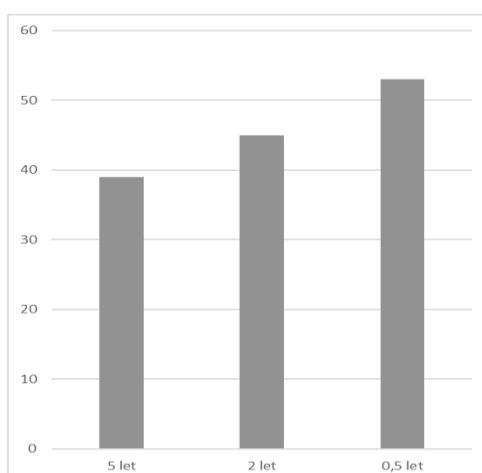

Slika 6: Povprečna preizkusna doba glede na starost posameznika

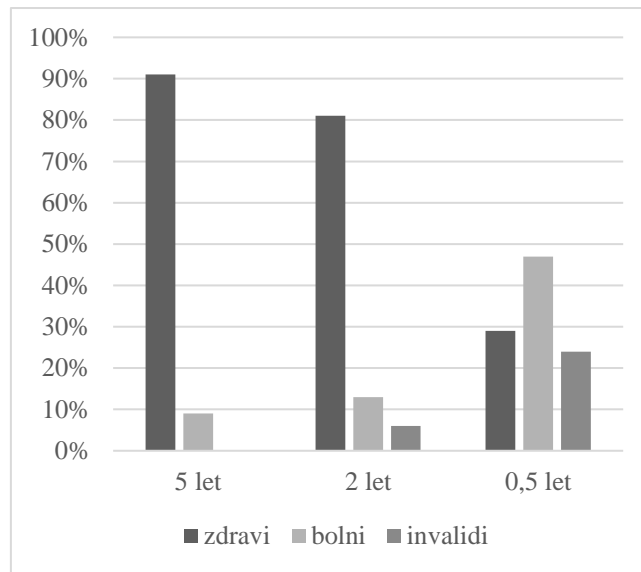

Slika 7: Povprečna preizkusna doba glede na starost posameznika

Analiza kaže, da starost vpliva na določitev preizkusne dobe. Iz slike 6 je, glede na sliko 7, jasno razvidno, da se je preizkusna doba s spremembo novele znatno znižala. Očitno je, da je pri določitvi dolžine preizkusne dobe višja starost stečajnega dolžnika pomemben dejavnik, saj je preizkusna doba starejših dolžnikov opazno krajša. Najdaljšo dobo pred in po noveli določajo posameznikom v starosti od 31 do 40 let, kar se zdi logično, saj imamo ljudje največjo sposobnost akumulacije sredstev, poleg tega so ti dolžniki sorazmerno mladi in v povprečju sposobnejši za delo. Po vsej verjetnosti ima ta okoliščina zelo velik vpliv na določitev preizkusne dobe, vendar pa ni edini odločevalni parameter. Zanimivo je, da je prišlo do 45 % upada preizkusne dobe pri »najmilejši« skupini, torej od 51 do 60 let, kar lahko pripisujemo slabši možnosti akumulacije oziroma dejstvu, da je večina že upokojena in ima s tem nižji prihodek, verjetno pa tudi slabše zdravstveno stanje.

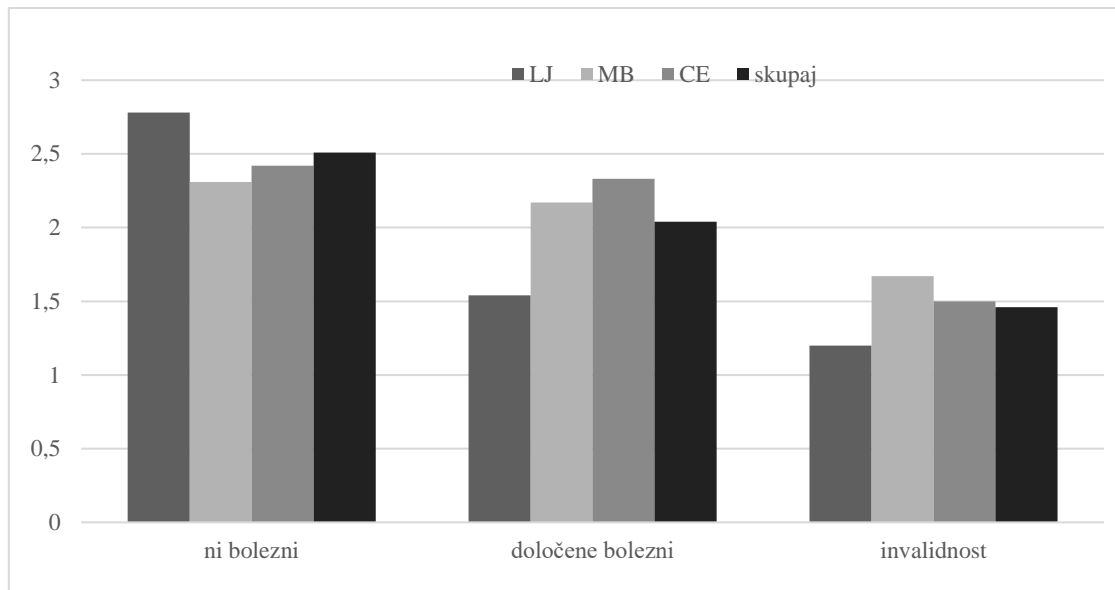
Slika 8: Povprečna starost

Slika 9: Zdravje

Hkrati smo preverili, ali tudi zdravje vpliva na določitev preizkusne dobe. Odgovor je da, saj slika 9 prikazuje, kakšno zdravje prevladuje pri dolžnikih z določeno daljšo oziroma krajšo preizkusno dobo in kako to vpliva na določitev dolžine preizkusnega obdobja. Iz grafa lahko razberemo, da obstaja znatno manjša verjetnost, da bi posamezniku sodišče določilo preizkusno dobo, daljšo od šest mesecev, če ima zelo težko bolezensko stanje (je invalid). Če pa je dolžnik zdrav ali ima določeno bolezen, ki ne vpliva na njegovo možnost zaposlitve, lahko pričakujemo, da mu bo sodišče določilo daljšo preizkusno dobo.

Iz statističnih podatkov je razvidno, da zdravje vpliva na določitev preizkusne dobe. V kolikšni meri in predvsem na katerem okrožnem sodišču je to merilo zelo pomembna okoliščina, je razvidno iz slike 10. Graf na sliki 10 prikazuje: zdravim ljudem brez omejitev za pridobivanje zaposlitve zlasti ljubljansko sodišče določi sorazmerno dolgo preizkusno dobo – blizu 3 let – kar je več od povprečja slovenskih sodišč, ki se giblje pri 2,5 leta. Iz raziskave izhaja, da sodišča skoraj brez izjeme v znatni meri upoštevajo dolžnikovo bolezen pri določitvi preizkusne dobe, saj je ta glede na zdrave dolžnike v povprečju krajša za pol leta; zlasti v Ljubljani je ta okoliščina upoštevana kot zelo pomembno merilo, saj je preizkusna doba bolnih dolžnikov glede na zdrave skrajšana iz skoraj 3 let na 1,5 leta. V primeru invalidnosti je preizkusna doba glede na bolne dolžnike še dodatno krajša na vseh sodiščih, in sicer v povprečju za dodatnega 0,5 leta. Torej lahko potrdimo, da bolezen in zlasti invalidnost pomembno vplivata na določitev krajše preizkusne dobe.

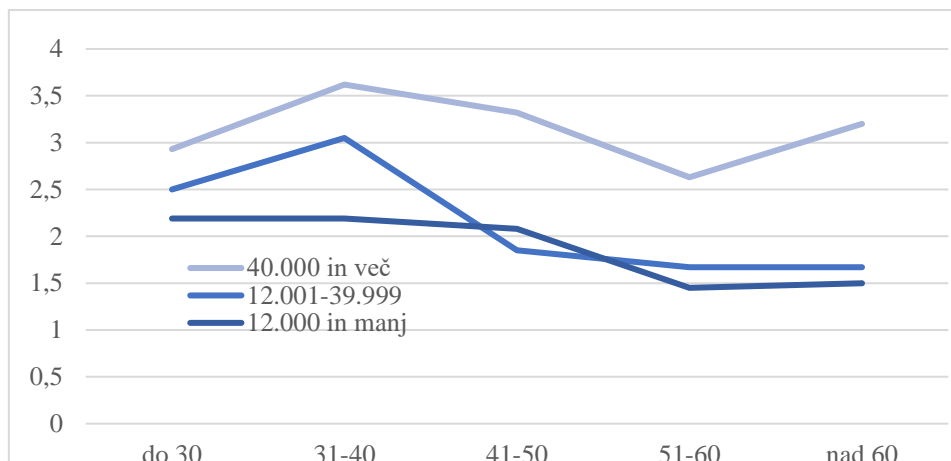

Slika 10: Vpliv bolezni dolžnika na določitev preizkusne dobe

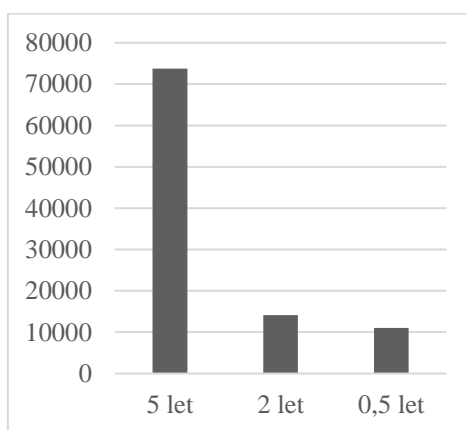
Pri vzorčnih podatkih je bila zapisana tudi višina dolga dolžnika. S statističnim pregledom smo ugotovili, da višina dolga prav tako vpliva na določitev preizkusne dobe. Za dodaten uvid smo višino dolga primerjali tudi s starostjo posameznih skupin. Iz slike 11, ki ponazarja višino zadolženosti glede na starost, lahko razberemo, da se sodišča, če obstaja višji dolg (modra črta), odločajo za bistveno daljše preizkusne dobe (3–4 leta), pri srednjem in manjšem dolgu (oranžna in siva črta) pa za krajše preizkusne dobe (1–2 leti). Če podatke dolžnikov o dolgu povežemo z njihovo starostjo, razberemo, da mladi dolžniki z višjim dolgom dobivajo daljšo preizkusno dobo, posamezniki pred upokojitvijo pa pri istem dolgu dobijo krajšo preizkusno dobo.

Nepričakovan izsledek analize je, da dajejo upokojenim starostnikom, ki so močno prezadolženi, dolgo preizkusno dobo, bistveno daljšo kot tistim, ki so še pred upokojitvijo, kar se na sliki 11 odraža kot premik navzgor na desni strani modre krivulje. Bistvenih razlik med srednje zadolženimi in nizko zadolženimi glede preizkusne dobe ni mogoče opaziti, edino, kar je izstopalo v intervalu 31–40, ko so posamezniki na višku svoje aktivnosti, je visoko odstopanje glede na nizko zadolžene. To pomeni, da jim na sodišču navkljub mladosti in nizki zadolženosti preti daljša preizkusna doba. V primeru visoke zadolženosti pa povprečje na srednje zadolžene kaže leto dni daljše preizkusne dobe.

S statistiko lahko potrdimo, da dolg vpliva na določitev preizkusne dobe, saj višji kot je dolg, daljša je določena preizkusna doba. Pri tem iz slike 12 razberemo tudi, da krajše preizkusne dobe (denimo 2 leti ali 6 mesecev) sodišča določijo izključno dolžnikom z zelo nizkim dolgom, denimo 15 tisoč evrov in manj.

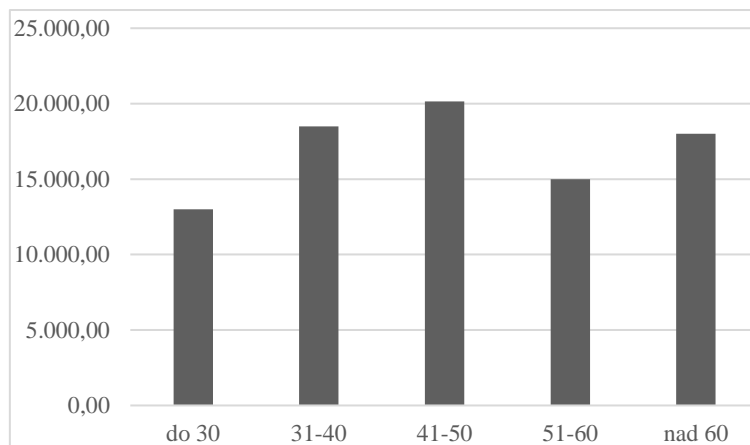

Slika 11: Vpliv višine dolga na preizkusno dobo in medianski dolg

Slika 12: Vpliv višine dolga na preizkusno dobo in medianski dolg

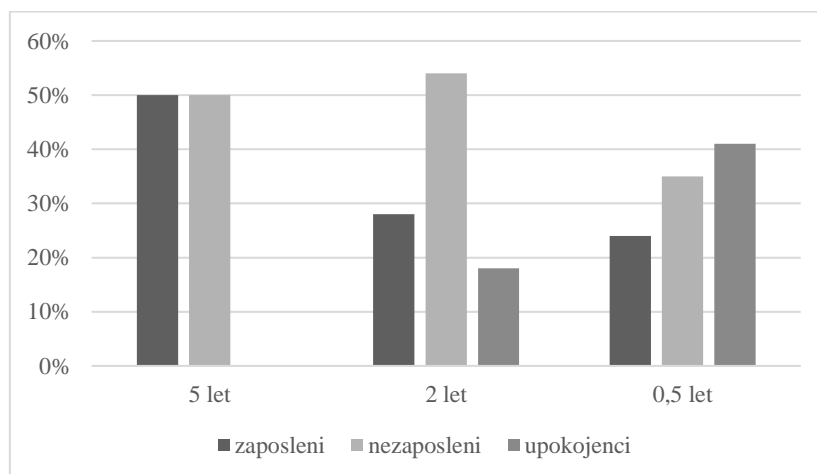
Z grafom na sliki 13 dodatno prikazujemo, kakšen vpliv ima višina dolga po starostnih skupinah. Zaradi neenakomerno zastopanega vzorca je treba uporabiti statistično metodo mediane, ki je v tem primeru primernejša od statistične metode aritmetičnega povprečja. Pričakovati je mogoče, da je nabrani dolg pri najmlajših najnižji, saj se še niso močno zadolžili. Nato je vidno, da dolg čez leta dolžnikom raste, saj so ljudje v svojih srednjih letih (30–45) dosegli svoj višek ambicioznosti in zagnanosti po finančni neodvisnosti z najemom glavnih dolgov, kasneje pa spet pride od upada, saj so ljudje (50–60) dosegli standard, h kateremu so stremeli, in se začne obdobje »razdolževanja« (odplačani dolgovi). Tako je razumljivo, da imajo ljudje od 31. do 50. leta višje dolgove kot mlajši posamezniki. Zanimivo je, da dolžniki, stari nad 60 let, prijavijo višje dolgove od tistih pred upokojitvijo (51–60); razlogov za ta fenomen ni mogoče najti, lahko pa ugibamo, da prejemki upokojencev (ki so v dobi pokoja verjetno nižji od aktivne dobe) ne dosegajo njihovih stroškov in se jim zato skozi leta dolg začne ponovno povečevati.

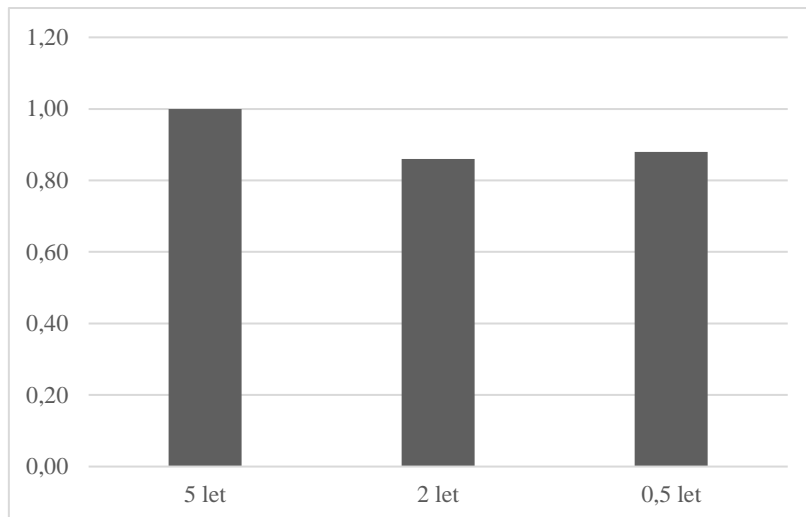
Slika 13: Višina dolga po starostnih skupinah (mediana)

Pri raziskavi smo imeli tudi možnost preveriti vpliv okoliščine zaposlitve in vzdrževanja družinskih članov na določitev preizkusne dobe.

Iz slike 14 je razvidno, da zaposlitev vpliva na določitev preizkusne dobe, pri čemer je razvidno, da sodišče, če je dolžnik zaposlen, oceni, da je zmožen v večjem deležu poplačati upnike in tem dolžnikom določi daljšo preizkusno dobo. Če je dolžnik upokojen, pa sodišče zelo verjetno ne določi dobe, daljše od šestih mesecev. Zanimivo je, da število vzdrževanih otrok, ki ga prikazuje slika 15, nima bistvenega vpliva pri določitvi preizkusne dobe. Statistična raziskava ni pokazala, da število otrok statistično pomembno vpliva na višino določene preizkusne dobe.

Slika 14: Zaposlitev

Slika 15: Povprečno število vzdrževanih otrok

Z novelo ZFPPIPP-G je stečajni dolžnik pridobil možnost podaje ugovora zoper preizkusne dobe in skrajšanja te. Po predhodni ureditvi ZFPPIPP preizkusne dobe, krajše od 2 let, ni bilo mogoče določiti. Tako je bila dolžniku, ki je invalidsko upokojen, določena takrat najdaljša doba 2 let.

V raziskavi smo ugotovili, da so dejavniki starost, zaposlenost in zdravje pomembne okoliščine, ki vplivajo na določitev preizkusne dobe. Tako je smiselno podati ugovor zoper preizkusne dobe, pojasniti okoliščine in zaprositi za skrajšanje. S spremembo zakona zakonodajalec ni izboljšal le dolžnikove strani, temveč tudi upraviteljevo. Tako so se hitreje zaključevali stečaji, katerih vrednost ni bila dovolj visoka niti za poplačilo začetnih stroškov, delo in ostali stroški pa so se skozi obdobje le večali.

V kolikšni meri sodišče to upošteva, kaže statistika. Na vzorcu 200 primerov je 20 stečajnih dolžnikov podalo ugovor za skrajšanje preizkusne dobe, kar pomeni 10 % vseh podanih ugovorov. Preglednica 1 prikazuje analizo 20 primerov po parametrih: prvotno določena preizkusna doba, preizkusna doba po presoji ugovora, upoštevanje odločitev sodišča, ali so okoliščine primerne za znižanje obstoječe preizkusne dobe ali ne.

Preglednica 1: Povprečna doba po podanem ugovoru zoper preizkusne dobe

Stečajni dolžnik	Določena preizkusna doba	Preizkusna doba po presoji ugovora	Izračun uspešnosti ugovora (skrajšanje v letih oziroma odstotkih)
Oseba 1	4	3,5	0,50 –12,50 %
Oseba 2	2,5	2,08	0,42 –16,80 %
Oseba 3	2	1,25	0,75 –37,50 %
Oseba 4	3	2	1,00 –33,33 %
Oseba 5	2	1,5	0,50 –25,00 %
Oseba 6	4	2	2,00 –50,00 %
Oseba 7	2	1,17	0,83 –41,50 %
Oseba 8	3	1,33	1,67 –55,67 %
Oseba 9	2	1	1,00 –50,00 %
Oseba 10	3	2	1,00 –33,33 %
Oseba 11	3	3	0,00 0,00 %
Oseba 12	2	2	0,00 0,00 %
Oseba 13	4	3,5	0,50 –12,50 %
Oseba 14	5	4,08	0,92 –18,40 %
Oseba 15	2	1,58	0,42 –21,00 %
Oseba 16	2	0,5	1,50 –75,00 %
Oseba 17	3,5	3,5	0,00 0,00 %
Oseba 18	2	0,92	1,08 –54,00 %
Oseba 19	2	1,17	0,83 –41,50 %
Oseba 20	3	3	0,00 0,00 %
Povprečna doba	2,80	2,05	0,75 –26,64 %

Z analizo ovržemo trditev, da ugovor proti odpustu obveznosti ne skrajšuje preizkusnega obdobja. Kot izhaja iz preglednice 1, je dolžnikom v večji meri uspelo znižati preizkusno dobo, in sicer iz povprečne dobe 2,80 leta (2 leti in 9,5 meseca) na 2,05 (2 leti in 0,5 meseca), kar pomeni, da so vzorčni dolžniki z vloženim ugovorom v povprečju preizkusno dobo znižali za kar 26,64 % oziroma 9 mesecev. S tem lahko potrdimo, da je, če ima dolžnik prave okoliščine, po katerih mu pripada krajša preizkusna doba, smiselno vložiti ugovor zoper določeno preizkusno dobo.

5 UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

V zaključni projektni nalogi smo proučili veljavno zakonodajo na področju postopka osebnega stečaja in ugotavljali vpliv posamezne okoliščine na določitev preizkusnega obdobja.

Z uveljavitvijo osebnega stečaja po ZFPPIPP in novele ZFPPIPP-G je bila dolžniku omogočena rešitev njegovih obveznosti, ki so bremenile njegovo življenjsko situacijo. Vsaka sprememba zakona je imela določen vpliv na postopek osebnega stečaja, med njimi je največji prispevek in posledično porast osebnih stečajev med letoma 2013 in 2014 prinesla ukinitvev predujma za kritje začetnih stroškov postopka. Trdimo lahko, da je šlo s povečanjem deleža podanih predlogov dolžnika za svobodno odločitev posameznikov, kar se je v zadnjih treh letih spremenilo, saj se 3 odstotne točke letno več upnikov odloči za založitev predujma in sprožitev postopka osebnega stečaja na fizično osebo. Vsakemu začetku sledi tudi konec. Z zaključeno povprečno preizkusno dobo in predvidevanjem, da so bili ti stečaji »prazni«, je statistika v letu 2016 pokazala močan upad končanih stečajnih postopkov brez razdelitve. Nakar je sledilo leto 2017, v katerem je zavedeno znatno povečanje končanih postopkov s stečajno maso.

Sprememba novele ZFPPIPP-G je leta 2016 prinesla večji razpon dolžine trajanja preizkusnega obdobja. To ne pomeni samo povečanja deleža krajših dob, temveč tudi več pravic pri ugovorih upnika ali stečajnega upravitelja zoper odpust dolgov dolžnikom. Po statističnih podatkih je sprememba novele kljub povečanemu deležu stečajev s preizkusno dobo, krajšo od 2,5 leta, močno znižala trajanje povprečne dobe, ki v trenutnem primeru (stanju) kaže na manj kot dve leti (1,98 leta). Vpliv oziroma uporaba novosti pa se je pokazala tudi na posameznem sodišču.

Z določitvijo preizkusne dobe sta se vzpostavila nekakšen vzorec dolžnikov in dolžina trajanja stečajnega postopka nad fizično osebo, glede na določena merila, ki so jih sodišča zakonsko primorana upoštevati.

Očitno je, da je eden izmed pomembnih dejavnikov pri določitvi preizkusne dobe višja starost, saj je preizkusna doba starejših dolžnikov opazno krajša. Poseben upad preizkusne dobe je bilo mogoče zaznati pri starostni skupini od 51 do 60 let, sestavljeni večinoma iz upokojencev, z nižjim prihodkom, verjetno tudi slabšim zdravstvenim stanjem. Tako kot starost je tudi zdravstveno stanje ključni dejavnik pri določanju dolžine preizkusne dobe. Za sodišče je to pomembna okoliščina, saj iz raziskave izhaja, da obstaja, če ima dolžnik težko bolezensko stanje (je invalid), znatno manjša verjetnost, da bi mu sodišče določilo preizkusno dobo, daljšo od 6 mesecev. Podobno velja, če je dolžnik zdrav oziroma ima določeno bolezen, vendar ne vpliva na njegovo možnost zaposlitve. Potemtakem lahko od sodišča pričakujemo določitev daljše preizkusne dobe. Ta odstopanja se pokažejo tudi na vsakem posameznem sodišču, saj bolnim v primerjavi z zdravimi določijo preizkusno dobo, ki je skrajšana iz skoraj 3 let na 1,5 leta. V primeru invalidnosti pa je ta doba še krajša, kar potrjuje, da bolezen in zlasti invalidnost pomembno vplivata na določitev dolžine preizkusne dobe. Prav tako pri določitvi preizkusne dobe nista zanemarljiva dejavnika dolg in višina obveznosti. Analiza je pokazala, da sodišča,

če obstaja višji dolg, določajo bistveno daljše preizkusne dobe kot pri srednjem oziroma manjšem dolgu. Če ta dolg povežemo s starostjo, lahko ugotovimo, da bodo mladi dolžniki, ne glede na višino dolga, dobili daljšo preizkusno dobo, saj sodišča menijo, da imajo mlajši večji elan in boljše možnosti za zaposlitev ter boljše poplačilo dolgov. Sodišča so zavzela stališče, da upniku, če je upokojen in ne prejema visokih denarnih prejemkov, zelo verjetno ne bodo določila preizkusne dobe, daljše od 6 mesecev. Zaradi pričakovanja, da bo analiza pokazala, da najvišje dolgove ustvarjajo dolžniki med 31. in 50. letom starosti, ki stremijo k finančni neodvisnosti, samostojnosti in uveljavitvi v poslovnem svetu, je rezultat presenečal, saj so med najbolj zadolženimi tudi dolžniki, stari nad 60 let, za kar nimamo tehtnega pojasnila. Za dolžnike, ki so zaposleni, sodišče ocenjuje, da so zmožni v večjem deležu poplačati upnike in jim posledično pripisuje daljšo preizkusno dobo. Ene izmed postavk so družinske razmere in število vzdrževanih otrok, ki po raziskavi sodeč nimajo bistvenega vpliva na določitev preizkusne dobe.

S pomočjo statističnih podatkov smo pridobili vpogled v okoliščine, ki posameznika pripeljejo do skrajnosti, ko se prezadolžijo in ne vidijo izhoda. Velik del zadolžitev fizične osebe temelji na nepoznavanju zakonitosti poslovanja z denarjem. To v veliki večini primerov ni povezano le s podjetništvom, temveč tudi z dogodki, na katere posameznik nima vpliva. Po pregledu podatkov, ki smo jih povzeli s pomočjo analize, lahko potrdimo, da so okoliščine ključne pri določitvi trajanja preizkusne dobe. Ne moremo izpustiti dejstva, da so pogojene ena z drugo ter da predstavljajo tehten razlog pri ugovoru zoper skrajšanje preizkusne dobe in presoje sodišča, ali bodo ugovor zavrgla ali sprejela in dobo skrajšala.

Z analizo okoliščin in meril za določitev trajanja preizkusnega obdobja lahko potrdimo, da sodišča upoštevajo zakonsko določene okoliščine pri določitvi preizkusnega obdobja in so si pri tem enotna. Četudi smo vzeli veliko količino podatkov, je vzorec za statistično primerne ugotovitve še vedno premajhen za primere posameznih parametrov za vsako posamično sodišče. V sklopu raziskave smo ugotovili, da bi lahko kot okoliščino uporabili in raziskali tudi prakso stečajnega upravitelja, njegov vzorec pri določitvi trajanja preizkusnega obdobja ter podano mnenje o določitvi preizkusne dobe. Ali upraviteljevo mnenje vpliva na odločitev sodišča? Iz prakse je razvidno, da stečajni upravitelj upošteva podobna merila – dolžnikovo starost, zdravstveno stanje, status, višino dolgov, družinske razmere za določitev trajanja postopka osebnega stečaja. Ali upraviteljevo mnenje vpliva na odločitev sodišča, statistično ne moremo potrditi, saj je ta del premalo raziskan in bo mogoče opredeljen kot predmet naslednje raziskave.

LITERATURA

- AJPES. 2009. *Objave v postopkih zaradi insolventnosti*.
<https://www.ajpes.si/eObjave/default.asp?s=51> (10. 5. 2018).
- Balažic, Vlado. 2008. Dolžnosti banke in osebni stečaj. *Pravna praksa* 27 (44): 19.
- Cepec, Jaka. 2016. Odpust obveznosti v osebnem stečaju. *Pravnik* 133, 9–10: 649–478.
- Ivanjko, Šime. 2005. Nujnost urejanja »osebnega« stečaja. V *Podjetje in delo* 6–7, 2005: XXXI, 1096–1108.
- Ivanjko, Šime. 2007. Insolvenčno pravo in osebni stečaj (De lege ferenda). V *Podjetje in delo* 6/7: 1164–1175.
- Ivanjko, Šime. 2008. Osebni stečaj in sodna oprostitev dolgov. *Večer*, 15. januar, 11.
- Ivanjko, Šime. 2009. *Osebni stečaj in stečaj zapuščine*. Maribor: Pravna fakulteta Univerze v Mariboru.
- Kerčmar, Sebastjan. 2009. Stečaj samostojnega podjetnika posameznika. *Pravna praksa* 19: 14–16.
- Keresteš, Tomaž. 2010. Osebni stečaj potrošnika v slovenskem pravu in ekonomska analiza spodbud. *Podjetje in delo* 3–4, 2010: XXXVI, 446–472.
- Lajevc, Maja. 2014. Ovire za odpust obveznosti v postopku osebnega stečaja – evidenca vpisanih kaznivih dejanj. *Pravna praksa* 36: 8–10.
- Lulić, Anita. 2016. Dolžniki kot negativna stvar, upniki kot reveži. *Pravna praksa* 19: 30–31.
- Plavšak, Nina. 2006. Novela ZFPPIPP-G. *Ovetnik* 2006: 17–23.
- Plavšak, Nina. 2016. *Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP) z novelo ZFPPIPP-G, Uvodna pojasnila*. Ljubljana: GV Založba.
- Šetinc, Polona. 2008. Osebni stečaj. *Bančni vestnik* 57 (12): 31–35.
- Šlamberger, Miha. 2007. Kazniva dejanja, povezana z osebnim stečajem. *Pravna praksa* 26 (45): 18–19.
- Šlamberger, Miha. 2008. Izpodbijanje v osebnem stečaju. *Pravna praksa* 27 (35): 13–14.
- Štravs, Simona. 2009. *Osebni stečaj – institut, ki ga mora poznati samostojni podjetnik*.
http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Gradiva_ES_S/CVZU/LU_Murska_Sobota/CVZU_11LUMS_Osebni.pdf (30. 6. 2018).
- Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP). *Uradni list RS*, št. 126/17.
- Zakon spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-C). *Uradni list RS*, št. 52/2010.
- Zakon spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-F). *Uradni list RS*, št. 100/2013.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-G). *Uradni list RS*, št. 27/2016.
- Zbornica upraviteljev Slovenije. 2018. ZFPPIPP-INS statistika. Ljubljana, 2. julij.